UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Calepinus Ad librum

Calepino, Ambrogio

Venetijs, 1509

T ante U

urn:nbn:de:hbz:466:1-97861

Visual Library

Trochilos pe.ꝓ.ꝑua auis:rexqꝫ auiū d̄r: q̄ alio noīe regulus:ſiue vt Sue.inq̄t Regaliolus. Ab Ariſtotele ϖρεσβυσ q̄ſi rex ⁊ p̄ſes auiū. Uide ſupra in dictione Regaliolus.

Troglodytę ppl'i ęthiopię:cauernas incolētes.De q̄bus Ply.⁊ Hiero.ↄtra Joui. Nomades:⁊ troglodytę ⁊ ſcythę ⁊ humanorum noua feritas ſemicrudis veſcuntur carnibus.

Tropheū cū.ę.diph.a Ἰροϖн hoc ē ab hoſtiū conuerſiōe: vbi in fugā verſi ſūt hoſtes. Nā q̄ hoſtē fugaſſet merebatur tropheū.Eſt enī tropheū qḋ ī teſtimoniū victorię publicę in loco ſtatuit̄:vt apud Ci.li.ij.ad he. Qui thebani equū ęneuꝫ in monumētū victorię ↄ̄ lacedęmonios ſtatuerant trophea.

Troezen fuit oppidum atticę regionis: a quo troezenij populi ſunt appellati.

Troizenus.fuit thrax vnus ex his q̄ venerūt in auxiliū troianuꝫ apud grecos fuerunt arbores amputatę in eo loco vbi hoſtes viciſſent atqꝫ in fugā v̄tiſſent. Amputabāt enī ramos arborū:ac deinde ſpolijs hoſti detractis ornabāt: vt eſſe poſteris monumētū victorię ī eo loco ptę.Deinde ēt cępta ſūt poni in mōtibus ⁊ locis eminētiorib⁹:hīc Sal. de Pōpeio ait: ꝙ deuictis hiſpanis trophea ī iugis pyrenei montis poſuit. Et romę in arcubus figebant̄ ex ędificatis.Quę v̄o ſpolia in trophęo figerent̄ docet Uirg.lib.xi. Mezēti ducis exuuias tibi magne tropheum bellipotēs aptat rorātes ſanguine criſtas:telaqꝫ trunca viri ⁊ bis ſex thoraca petitū ꝑfoſſumqꝫ locis clypeūqꝫ ex ęre ſiniſtrę ſubligat atqꝫ enſem collo ſuſpendit eburnū. Accipit̄ ⁊ tropheū ꝓ victoria ſeu ꝓ virtute qua parta ē victoria: vt in hymno. Trophea ſacra pangimus.

Tropei dn̄r q̄ſi verſarij q̄ alios vellicant īfeſtātqꝫ ⁊ ne deꝑhendant̄ cōuertūt ſe.Sue.ī Clau. Et quotiens poſt cibū obdormiſceret:olearū ac palmularū oſſibus īceſſebat̄:interdū ferula flagrone velut ꝑ luduꝫ excitabat̄ a tropeis Ἰρέπω enim grecę ſignificat verto ⁊ Ἰροϖн verſionē. Inde ⁊ tropei venti vocantur cum e mari redeunt.

Tropus dici pōt modus figura cōuerſio. Et diffinit̄ a Quin.ꝙ ſit verbi vel ſmonis a ꝓpria ſig̃atione ad aliā cū v̄tute mutatio. Inde fit tropicus.a.um.ꝓ figuratiuo. Aug. Quo ea locutiōe dcm̄ quā greci dicūt hyꝑbolē q̄ vtiqꝫ tropica ē nō ꝓpria

Trophimus grecę latine alumnus dicitur.

Tropologia: figurata locutio latine dicitur.

Troſſulū oppidū thuſcię dcm̄ ꝙ ſine peditū adiumēto eq̄tes cępiſſent a quo troſſuli dicti ſunt eius incolę. Troſſuli.enī dicebant̄ eq̄tes cū antea celeres a Celere Remi interfectore poſtea Flexumines a flectēdis aīs:qm̄ iudices erant: ſiue a flectendis equis. Juue. Quod equeſtrem ordinem pertinet antea troſſulos vocabant:nunc equites vocant.

Trua.vaſis genus a terendo dicitur quaſi terua: quā nos diminutiue trullam dicimus. Siue vt Uar. docet a trauolando: traijciendoue ꝙ per eam aqua traijciatur.

Trulla diminut.a trua. Uar. Trulla ad ſimilitudinē trurę: q̄ ꝙ magna ⁊ hęc puſilla vt trulla trurę q̄ e colina in lauatrinam aquā fundūt. Hic detrullare de quo alibi. Fuit ēt trulla vas quo vētris onus deponit̄. Mar. Clinicus herodes trullam ſubduxerit ęgro. Itē capit̄:ꝓ vaſe lato ꝓfūdoqꝫ qḋ īmēſaꝫ īferri plerūqꝫ ſolet: Qḋ lꝫ potui īeptū videat̄:tm̄ vſurpatū fuiſſe legimus. Hor. Qui vehientanū feſtis potare diebus. cāpana ſolitus trulla vappāqꝫ ꝓfectis. Juue. Si trulla inuerſo crepitū dedit aurea fundo. Ubi bibacē arguit ꝙ in trulla bibat:īeptū ꝙ crepitus inter bibēdū edat Ply. Sūt ergo vaſa tm̄ corinthia q̄ iſti elegātiores nūc ęs ſculpēdo transferunt mō ī lucernas:mō ī trullas nullo mūdiciarū deſpectu. Eſt ⁊ thrulla cū aſpiratiōe. Cęmentarij inſtr̄m quo fabri murarij tectorijs linēdis complanādiſqꝫ delutare ſolent: vt nō ſoluꝫ parietes pulchritudinē accipiāt ſꝫ ⁊ fortitudinē ↄ̄ iniuriā imbriū ⁊ creberrimas tēpeſtates. Inde Trulliſſare apḋ Uictruuiū legit̄ ſcribūt q̄dā Trullā eſſe felicis Arabię portum.

Trolleū.vaſis genus quo manus pluunt̄ ſicͭ trullę niſi ꝙ lati⁹ erat. Uar. de vi. pa. Itaqꝫ ea ſibi non ponere ac ſuſpēdere q̄ vtilitas poſtularet trulleū matellionē peluim naſiternam.

Truo.auis quę alio noīe onocrotalus d̄r. Cęcil. Irrides magnitudinē naſi pro dij immortales vnde proceſſit truo.

Trudo.is.ſi.ſum.ꝓprie ſig̃t violētia quadā expello. Plau.ī aſi. Ille eccaſtor hinc trudet̄. Aliq̄n trudere eſt obijcere ſeu producere. Idem in epi. Que te in tēperię tenēt: q̄s tu mihi tenebras trudis. Ter.in an. fallacia alia aliā trudit.i.inſequit̄ Huius cōpoſita ſunt abſtrudo.cōtrudo.detrudo.extrudo. intrudo.obſtrudo obtrudo.⁊ retrodo q̄ hn̄t primam produ.

Truſatilis.pe. cor.vt mola truſatilis.i.mola manuaria ꝙ manibus trudatur.i.appellatur.

Trux ferox crudelis a quo Trucitas crudelitas.

Truculētus:q̄ vultu crudelitatē ꝓfert alioſqꝫ terret. Ter.ī adel. Ego ille agreſtis ſęuus parcus triſtis truculentus tenax.

Trucido as.pe.pro.crudeliter neco. Lac.li.i. Liberos ppl'os aut trucidare aut ſubijcere ſeruituti. Uir. Fit via vi rapiunt aditus primoſqꝫ trucidant. Huius cōpoſita ſunt. Obtrucido qḋ eſt auide trucido. Retrucido iterum trucido. Liui. Offerre ſe corpora ira retrucidaret.

Truncus pars arboris quę ramis truncatis ſuperſtat. Colu. li. iiij. Ut ex his partibus trunci ſumantur:quę ⁊ genitales ſūt: ⁊ maxime fertiles.

Truncus.a.um.quod eſt truncatum. Ouidius. Trunca manu. Col.lib.iij. Cum deinde truncam reddideris:acuto ferramēto plagam lenito.

Trunco.as.amputo cuius cōpoſita ſunt detrunco diſtrunco obtrunco:pertrunco: quod ē perfete trunco. Plau.in cap. Arripuit gladiū pertruncauit trib⁹ tergoribus glandia.ideſt colla. Et a trunchus fit trunco: q2 veteres plerūqꝫ truncuꝫ pro vno quoqꝫ genere interemptum dixerunt: vt inquit Ser.

Trutina pe.corre.ſtatera. Hora. Trutina poneris eadē Uict. li. xi. Id autem ex trutinis quę ſtaterę dicuntur licet conſiderare. Per tranſlationem ponitur pro iudicio. Cice.li.ij. de oratore. Ea probando quę non artificis ſed populari quadam trutina examinantur. Cornutus tamen ſcribit trutinam foramen eſſe:intra quod eſt lingua bilancis ad quod eſt examinatio:quod alij ęquamentum:alij libramentum : alij ęquilibrium vocant.

T ante U

Turtino.as.pen.cor.examino penſiculo. Hiero.ad Dama. Sint alij deſerti: laudentur vt volunt: ⁊ inflatis buccis verba ſpumancia trutinēt. Eſt ⁊ Trutinor depo. Perſius. Atqꝫ ex porrecto trutināt̄ur verba labello. Apul. Trutinatam ſententiā vocat grauem ⁊ recte examinatam.

Tuatim aduerbium.ſignificat tuo more.

Tuba inſtrumentum muſicū vulgo notum:a tubo canali ſic dicta. Nam ex lignis tubę fiunt ⁊ ex cornibus. Et quę ex ęre ſunt.tubę ductiles appellant̄. Quę ex ligno vel cornu: lignęę vel cornęę. Tuba vtuntur milites ad excitandos animos in pręlium. Hinc tubicen qui tuba canit.

Tubuluſtrum. dictum quod eo die in atrio ſutorio ſacrorum tubę luſtrabantur.

Tubus ⁊ diminutiuū Tubulus.canna ſeu phyſtula maior fictilis:q̄ aq̄ deducit̄ a tumore. Hic ēt tubos viſcerū dicimus:tubulū vocam⁹ auenā q̄ ⁊ Cicuta appellat̄. Gręce ſiphon. Hic Juue.tubuꝫ ꝑ quē vrina deſcendit ſiphonē vocat. Effigiēqꝫ deę lōgis ſiphonib⁹ īplēt. Tubulos. Paul.iurecōſul. diffinit eē ꝑ quos pares calore torret̄. Nō erat tunc ignis vſus in cubiculis:nec ędes ſpiracula habebāt vnde fumus exiret.

Tuber.gn̄is.neu.genus cibi collectū ex tumētibus ⁊ q̄ſi ꝓgnātibus arenis: a tumore dcm̄. Puto id eē qḋ vulgo tartufus dicit̄. Tubera enī vndiqꝫ terra circūdata:nulliſqꝫ fibris lixa aut ſaltē capillamentis:nec vtiqꝫ extuberante in quo gignuntur loco aut rimā īgerēte:neqꝫ ipſa terrę coherēt:cor ēt includuntur: vt plane nec terrā eē poſſim⁹ dicere:nec aliud q̄ꝫ terrę callum. Cū fuerint imbres auctūnales ac tonitrua crebra naſcunt̄ ⁊ maxime e tonitribus nec vltra annū durāt. Naſcūtur āt ex pituita arboruꝫ. Mar. Rūpimus altricē tenero de vertice terrā tubera bolletis poma ſcḋa ſum⁹. Sue. Subſtātiuū fecit ⁊ gn̄e ma. Pridie q̄ꝫ ꝑiret cuꝫ oblatos tuberes ſer-

nari iuſſiſſz.Sūt ēt tuberes poma pegrina ex Africa ī Italiā deportata.Mar. Nō tibi de libycis tuberes ⁊ apina ramis. Proprie tū tumor q̄dā rotūdus ī quocūq̄ʒ corpe.Uñ in facie ⁊ quacūqʒ corporis parte tubera dicunt̃: ſiue per diminutionem Tubercula.In arboribus duricies illa extans ad nodi ſimilitudinem tuber dr̃.Ply. Reperit̃ ⁊ in alno tuber:tanto deterius quāto ab acere alnus ipſa diſtat.

Tubero.as.pe.cor.tubera facio ſeu profero.

Tuburcinor.aris.raptiz comedo.Titi.Tuburcinari ſine me vultis reliquias.Plau.in pſa. tuburcinari de ſuo ſi q̄d ē domi.

Tuceta.cibaria cū carne:ſeu vt quidā interpretantur cibi regij.

Tudertū.⁊ Tuder.tis.oppidū in ducatu ſpoletano:Syrius lib. iiij.Et gradicolam celſo de colle tudertem.

Tudites.pe.cor.Mallei a tundendo dicti.Uñ ⁊ cuidam cognomen Tuditano fuit q̄ caput malleo ſil'e haberet.

Tudicula inſtr̃m ſiue ſtylum quo vaſis ſigna imprimunt̃. Quidam ēt accipiunt tudiculam pro cochleari maiori quo ad carnes ⁊ iuſcula:e cacabis extrahenda vtuntur.

Tudiculo.as.pe.cor.īprimo ac ſculpo.Et per tranſlationem Tudiculare ponitur pro commouere.Uarr. Heccine nobis carnis hanc mala tudiculaſſe vetulam.

Tudito.as.pen.cor. ſignificat lucri gratia negocium ago.Enn. Nec tuditantes rem ceſſant extrinſecus vllam. Tractum a fabris qui maleis ſepe percutiendo opera faciunt.

Tueor.eris ꝑ defendo ſcd̄e ꝯiuga.ē. a quo Tutus q̄uis tuitus eius pticipiū ſit: quo vſuʒ Quintil.in decla.ceci. logi.Tuitus ſum adoleſcentis miſerrimi cām:quē nemo imitatus eſt niſi Laurētius Ualla.Qui in raudnenſeʒ ſcribit. Quis narrat verrem ſupaſſe dacos.Tantū ſiciliā ꝯ piratas fortiter tuituʒ eē accepimus. Hiero.ad pāma.Qd̄ leges publicę: qd̄ hoſtes tuent̃:qd̄ īter bella ⁊ gladios ſanctū ē: hoc nobis īter monachos ⁊ ſacerdotes Xp̄i ītutū fuit.Et q̄dē pro participio verbi tueor tuitus accipiendū cēſeo:nō tutus: ⁊ tuitio nomē verbale.non tutio. Aug.li.iij.ci.dei. Nimis multos deos grandi fumo ſuo tanq̄ʒ ſigno dato ad tuitionem congregauerat. Et ſil'r in cōpoſitis. Intuitū.nō intutū. Non enim dicimus Tutus ſum illum:quippe cum magis noīs q̄ʒ participij vim habeat:lʒ actiuā ⁊ paſſiuaʒ in ſe gerat ſignificationē: vt Ualla docet: vt tutus portus:tuta vrbs : q̄ tuatur alios : non q̄ ab alijs defendat̃:tñ ſępe paſſiue in hoībus: vt tutus ſum ac hoſtibus:q̄ munitus ⁊ ſine picl'o ſum. Nec vllū compoſitum hēre legi ī hac ſignificatione niſi cōtueor:quo vſus eſt. Ci.in Clodiū. Uideāt hi q̄ illū Pōpeij inimicū:ob eāqʒ cām tot tātis ſceleribus cōtuebant̃ : ⁊ nōnunq̄ʒ eius indomitos furores plauſu ēt ſuo ꝓſequebantur q̄ʒ ſe cito īuerterit. Tuor vō tueris ꝑ video tertię cōiug.ē ⁊ Troia cōpoſita hʒ. Cōtuor intuor ⁊ obtuor:a q̄bus ꝯtutū ītutū ⁊ obtutū fiūt īfinita. Plau. in aſi. At hercle ipʒ adeo ꝯtuor q̄ſſanti capite īcedit. Et iterū. Nā ego illud argētū tā paratū filio ſcio eē q̄ʒ me hūc ſcipionē contui. Et ī Muſ. Profecto nullā eq̄dē illic cornicē ītuor At tu iſtac ad nos obtuere qm̄ corniceʒ nequis conſpicari: ſi vulturios forte duos poſſis ꝯtui. Ci.ꝓ ſe ad q̄rites. Qui excellēti tumulo ciuitatis:ſedē capitolij ī ſaxo īcolitis ꝯſtitutā: vt nō ſolū cunctā intui:ſʒ ēt tueri poſſitis ciuitatem. Leo pa. Hāc deferēdoꝝ muneꝝ ſeruauere rōnē niſi q̄ pter illaʒ ſtellę ſpēm q̄ corporeū īcitauit obtutū. Ex his pʒ aliud Tuor.aliud Tueor ſignificare:qd̄ ē ꝯ Priſ.qr tuor ſp ꝑ video capit̃ ſicut cōtuor ⁊ intuor īdicant. Tueor vō ꝑ defendo:lʒ qñq̄ʒ pro video capiat̃ Lac.li.vj. Si hac de cā ſūt hoīes cōgregati vt mutuis auxilijs ībecillitatē ſuā tuerent̃.i.defenderēt. Uirg.ꝑ video poſuit.cū li.iiij. ait Talia dicenteʒ iādudū auerſa tuet̃.i. huc illuc voluēs oculos. Et in hoc ſignificatū tñ hʒ. Intueor Sal.in Jug. Preterea nr̃ę preclaros viros ciuitatis ſolitos ita dicere cū maiorū imagines ītuerent̃ ſibi aīuʒ ad v̄tutē accendi. Itē ꝯtueor cū tñ ꝯtuor ſit in eodē ſignificato: quod cōtui īfinitū facit: vt ſupra ī Plauto oñſum eſt. Ci. vō contueri dixit.li.j.tuſ. Qd̄ tādē ſpectaculū fore putamus cum totaʒ terram cōtueri licebit. Quin ⁊ Plau.ipo verbo vſus eſt in cap. Uident̃ hunc q̄ʒ inimico vultu cōtuet̃. Illud vō tuitus quo Ualla vſus eſt a Tueor ꝑ defendo ſumēdū puto ſicut ⁊ obtuitus ꝑ aſpectu ab obtueor. Cic.lib.j.offi. Ex oculorū obtuitu ex eleuatione aut remiſſione ſuperciliorū. Tuor igitur contuor intuor ⁊ ſi q̄ alia forte reperiant̃ a tuor cōpoſita iam pene obſoleta ſunt. fortaſſe q̄ priſca ſunt nimis : vel non adeo plena:ſicut tueor cū cōpoſitis. Idcirco ꝓ eis tueor cōtueor ⁊ intueor in ſignificatione videndi ſupplere videmus.

Tuguriū dcm̄ ē q̄ſi teguriū a tegēdo e ī u mutata ruſtica hītatio tecta ex vlua paluſtri. Et Tugurij appellatione oē ędificiuʒ quod rei ruſticę magis cuſtodiēdę conuenit:q̄ʒ vrbanis ędibus ſignat̃. Quę autē ita ędificant̃ . vt nec parietes habeant: nec luto cruſtata ſint: ſed ſtramentis vel harundinibus alioue ſimili gn̄e teguntur. Tuguria appellant.

Tuguriolū cū accentu in antepe.paruū tugurium. Qd̄ ſi anguſtius ſi Surguſtum noīatur: a Surgulione verme.

Tulit mō attulit ſig̃t. Ter.ī an. Nā ſi illū obiurges q̄ vitę auxilium q̄d facias illi qui dederit damnū aut malū. Modo pertulit. Uir. Non tulit hāc ſpeciem furiata mēte thorebus. Modo ſuſtulit. Uide in dictione Fero.

Tum. Uide in dictione Cum. Tum demū.i.nouiſſime. Uirg.li. xij.tum demum mouit arma deo.

Tumba locus concauus infra terram. Unde ⁊ pro ſepulchro poni conſueuit.

Tumeo.es.tumui īſlor.a quo tumeſco tumidus fio. Uirg. lib.j. ge. Cōtinuo vētis ſurgentibus aut freta pōti incipiūt agitata tumeſcere. Hinc Contumeſco. Extumeſco: ⁊ Intumeſco. Aug. Uidet in ea cōtumeſcentes venas in gutture. Plau.in tru. Equidē vteꝝ illi qd̄ ſciā nunq̄ʒ extumuere q̄ſi extra vel valde tumuere. Lac.li.iiij. Sine vllo attactu viri repēte vterus intumuit. A tumeo fit cōtumax a quo contumacia.

Tumor inflatio.per tranſlationem ponitur pro ſuperbia. tumidus inflatus.

Tumulus terra tumens.i.collis. Uir.li.ij. Et vrbe egreſſus tumulus. Aliqñ dr̃ ſepulchrū: qr ibi coaceruari terra cōſueuit: Idem lib.iij. O fęlix vna ante alias priamea virgo hoſtilem ad tumulum troię ſub męnibus altis iuſſa mori.

Tumulo.as.ſepelio: tumulū facio. Uñ ⁊ Attumulo qd̄ eſt quaſi iuxta tumulū facio. Ply.li.xix. Dein ſi terram fugiētes cauliculos feces: a terraqʒ proceritate luxurioſa attollentes ſe exaggerando aliam attumules.

Tumultus vt auctor eſt Hiero. vox plurimorū eſt: ⁊ nimię multitudinis clamor ⁊ pariter emiſſus. Cic. Quid aliud eſt tumulus niſi perturbatio tanta vt maior timor oriatur vnde ē nomen ductum tumultus q̄ſi tumor multus. Itaqʒ maiores noſtri tumultum nominabant. Tumultum gallicuʒ qd̄ erat italię finitimus:pręter ea nullum tumultum noīabant. Tumultuoſus:qui turbas excitare ſolitus eſt.

Tumultuo.as.in perturbatione ſum.

Tumultuarius.a.um.quod ſine pręmeditatione factum ē Unde tumultuaria oratio dicitur.

Tunc aduerbiū tpis ſig̃t eo tēpore. Et de oīb⁹ tpibus dicit̃ De preterito. Uir. Tūc decuit cū ſeptra dabas. De preſenti Pla. Tunc ad eā accede cū pote. De futuro. Idē. Ego tūc adero cum tui videndi mihi copia erit. Addit̃ q̄nqʒ tpis : vt apud Juſti. Tūc temporis perſarū Cambyſi mediocri viro.

Tundo.is.tutudi tunſum ſm̄ Priſcianū lʒ eius cōpoſita ipm.n. non habeant: vt obtundo obtudi obtuſum. Uirg.lib.iiij. Ge. Profuit ⁊ tuſum gallę admiſcere ſaporem. Ply.tamē li. xxj. tuſum ſine enim poſuit. Hęc tuſa cribrataqʒ vino quantum poſſit excellenti Diome. docet hēre duplex p̄terituʒ ⁊ duplex ſupinum.ſ.tutudi.tuſum. ⁊ tūſi tūſum. Sig̃tqʒ tūdere pcutere pulſare: ⁊ in vaſe aliquo q̄dpiam cōminuere. Plau.in aſi. Sed q̄d hoc q̄ picus vlmū tūdit. Col.lib. ij. Ipe autem ſpicę melius fuſtibus tūdunt̃. Et.li. vij. Quibus in vnū tūſis. Refert̃ interdū ad verba. Ter.in Ecy. Tundendo atqʒ odio effecit ſenex.i.ſępe dicendo ſiue iterādo. Et eſt trāſlatio ſumpta a malleo fabrorū ſępe percutiēte. Huius ꝯpoſita ſūt Cōtūdo Extūdo. Obtūdo. pertundo valde pcutio: aut pcutiēdo frango. Col.lib. vij. Si forte ſarculum calcauerit : aut acuta teſta

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vel lapide vngulã ꝓtuderit. Idem li.ix. Sepe euenit vt aluus exitum nõ hẽat. itaq; pinna ꝓtundit: ⁊ iter digeſtis cibis prebetur. Hinc ꝓtuſa vaſa dicimus q̃ nõ ſunt integra. Protũdo vltra tũdo frãgo. Gel.li.i. Hauſtri võ ⁊ africi ad meridianũ orbis circulũ: ⁊ ad partẽ axis infimã depreſſi iferiores ⁊ hũiles p ſuꝑma equoris euntis ꝓtundũt magis fluctus q̃ eruunt Retũdo repcutio: rurſus frango hebetẽ facio redarguo Lac.lib.iiij. Cum fortiter inimicorum ĩpetus retudiſſet. Et lib.iiij. Neceſſe eſt verã eẽ hãc religionẽ q̃ ⁊ rõnem demonium nouit ⁊ aſtutiam intelligit q̃ vim redũdit.i. confringit. Col.li.v. Quod euenit in retuſo ⁊ craſſo ferramento.

Tunetũ. ſiue vt q̃dã dicunt Tunitiũ ſcipionis tpe tumulus erat editior vñ Scipio ſpectauit carchedonios ad romanam claſſem exurendam ꝓficiſcentes: nr̃a tẽpeſtate regis libyci ciuitas metropolis eſt in q̃ veluti ampliore magnificẽtiore conſueuit habitare: ⁊ Tuniſeus rex appellat. Tunetũ non ſane ob hãc cãm habitarũt q̃ carthagine carerẽt a Scipione diruta: cũ denuo amplificata ſurrexerit ex q̃ velut ex equo troiano manarũt lr̃ar ꝓceres. Ad cuius celeberrimũ gymnaſiũ Aug. ꝓfitet cõtendiſſe. Hanc Eutro.lib.iiij. Continuis.xvj. diebus arſiſſe ꝓhibet. Hec ſeptẽgẽteſimo anno poſtq̃ cõdita erat deleta ẽ. Hec vt idẽ auctor ait. L. Cecilio metello ⁊ Tito flaminio ↄſulibus in Africa iuſſu ſenatus reparata eſt q̃nũc manet annis.xxij. euolutis poſtq̃ a ſcipiõe fuerat euerſa. Ab eſt tunetum a carthagine.xij. millia ferme paſ. A tuneto tunetei dci ſunt quos Sidonius tuniſeos appellat.

Tunica veſtis erat apud romanos breuior ⁊ ſine manicis que proprie viris conueniebat. Longas võ tunicas feminis ↄuenire exiſtimabant. Uir. Et tunice manicas ⁊ hñt redimicula mitre. Plau. Manuleatam tunicam habere hoiem decet. Dicta eſt autem tunica a tuendo corpore.

Tunico.as.pe.cor. tunica induo. Uar. Hec lanigeras detonderi docuit tunicareq; homulum. Uñ tunicati dñr tunicas veſtiti. Et aliqñ ẽt expediti ⁊ nullã aliã ſupra tunicã veſtem habentes q̃les nobiles ĩcedere ſolent cũ ruri ſunt. Iuue. Tunicati fucina gracchi. Ad opulẽtiã latine lingue augẽdã nihil impedit vt ait Priſ. formare verba. tunico tunicor tunicatus

Turba ⁊ Rixa idẽ ſignificãt. Eſt eni turba ꝑturbatio. Ulp. Turbã appellatã eẽ labeo ait ex gñe tumultus. Si duo rixã commiſerint vtiq; nõ accipimus in turba id factũ: q: duo turba non proprie dñr. Si võ fuerint decẽ aut q̃ndecim hoĩes: turba dicet. Turba ergo multitudinis: rixa duor. S; quia multitudo fere non vacat perturbatione factum eſt vt eam quoq; appellemus turbam. Cice. Cecine. Exponerem etiã quẽadmodum hic ⁊ quanta in turba viueremus. Teren. Dij noſtram fidem quid turbe eſt apud forum.

Turbella diminutiuũ parua turba. Plau. Hanc mihi ancilla turbellam fecit.

Turbidus. conturbatus confuſus non clarus tumens. Hora.li. car. Qui vidit mare turbidum.

Turbulentius cõmotus. iratus turbidus. cõtentione plenus.

Turbo.as. cõfundo cõmoueo. Plau. in cap. Adueniens turbauit totũ cũ carne carnariũ.i. cõmouit. Ter. in Eu. Neſcio q̃d ꝓfecto abſente nobis turbatũ eſt domi.i. innouatũ: huius cõpoſita ſũt cõturbo. Ter. in Eu. Neq; edepol. q̃d nũc conſilij capiã ſcio: ita cõturbaſti mihi rõnes oẽs vt eã nõ poſſim ſuis ita vt equum fuerat atq; vt ſtudui tradere. Deturbo deorſum violenter deijcio. Exturbo e loco deijcio: ex̃ turbo expello. Plau. i Cur. Si recte facias phedrome auſcultes mihi: at q; iſtam exturbes ex aĩo egritudinem. Col.lib.ix. Et intranquillo cõſiſtens piſcis ſedibus ſuis nõ exturbatur: diſturbo varie turbo: ſeu diſſipãdo deijcio. Ter. in an. Ne eſſet nobis ſpatiũ ad diſturbãdas nuptias. Quintil. Nõ enĩ diſcuſſo alicuius operis angulos aut diſturbatos parietes obijcim⁹. Interturbo. obturbo. ab oĩ parte turbo. Teren. in an. Ita ne vero obturbat. Perturbo valde turbo.

Turbo. turbinis ventus cũ frigore maximo obiecta queq; deturbans ꝓſternenſq; ex depreſſe nubis ſpecu. Uirg. Et terras turbine verſat. Eſt ⁊ turbo genus inſtr̃i luſorij pueros maxĩe delectãs: a cuius faſtigiata ⁊ ꝓacuta cuſpide: fit turbino.as. Tibu. Nãq; agor vt ꝑ plana citus ſola verbere turbo: quẽ celer aſſueta verſat ab arte puer. Itẽ Uaſculi genus quo pruna ⁊ cotana iter ſaturnalia xeniola viſitabant: cuius effigies turbinis ĩ imo anguſtiſſima erat: ĩ ſummo latiſſima qualis ẽ figura pyrorũ. Itẽ Turbo d̃r q̃cq̃d forma acuta eſt: Ply. de Aloe. In turbinibus cador. Ouid. Caua buccina ſumitur illi tortilis in lacũ que turbine creſcit ab imo.

Turbo.onis. proprium nomẽ Gladiatoris. Hora.li.ij. Ser. Corpore maiore rides turbonis in armis.

Turbino.as.pe.cor. acutũ facio. Ply.li.xxxvij. Si q̃dẽ ⁊ colore tranſlucido non differt ⁊ laterũ ſexanguli leuore turbinatus in mucronem aut duabus contrarijs partibus que magis miremur vt ſi duo turbines latiſſimis ſuis partibus iungãtur magnitudine etiam auellani nuclei. Idem Turbinatior pyris figura q̃ malis.

Turci populi. Uide in dictione Thuſſagete.

Turdus. auis nota: ⁊ inter primas a ſaporis bonitate collocata Hora. Nil melius turdo: vulua nil dulcius ampla. Turdarium locus quo turdi aluntur ad ſaginam.

Turduli ppl̃i hiſpanie eius quã beticam: nunc Granatã vocãt. Et ab incolis Turdetania d̃r. Hi ẽt Turdetani appellant: q̃uis ſint qui eos diuerſos aſſerant.

Turgeo.es. turſi inflor. Uir. Torridam iã leto turgẽt in palmite gẽme. Huius cõpoſita ſũt deturgeo q̃d eſt ↄ̃riũ ſuo ſimplici. Significat enĩ decreſco. Ply. Deturgente nilo muſculi reperiunt Obturgeo. circũturgeo. Lucil. obturſi ebrius. a turgeo fit turgeſco Perſius. Nõ equidẽ hoc ſtudeo bullatis vt mihi magis pagina turgeſcat dare pondus idonee.

Turgidus. inflatus tumens. Aug.li.iij.con. per tranſlationẽ dixit. Ego dedignabar eſſe cum paruulis ⁊ turgidus faſtu mihi grandis videbar. Hic fit diminutiuum. Turgidulus. Catul. Flendo turgiduli rubent ocelli.

Turiones. dicuntur teneritates arborum vel arbuſtorum.

Turia: nomẽ fluuij: ſcd̃m aliquos generis maſ. ſm̃ Priſcianũ ⁊ auguſtinũ generis neu. Uide in dictione Duria.

Turis. a. terrendis hoſtibus dicta ẽ ſicut Arx ab arcendis. Uel q̃ aſpectu torua ſit: hoc eſt terribilis. Fiunt ẽt turres ambulatorie de quibus Uege.lib.iiij. Hec ſcribit. Turres dñr machinamenta ad edificiorum ſpẽm tabulis tabulatiſq; cõpacta. Et ne tantum opus hoſtili concremetur incendio diligẽtiſſime ex crudis corijs vel centonibus communiter quibus pro mõ latitudinis addit altitudo. Nã interdũ tricenos pedes ꝑ q̃drum: interdũ q̃dragenos vel q̃nq̃genos late ſũt ꝓceritas ãt ipſarũ tãta ſit vt non ſolũ muros ſ; ẽt turres lapideas altitudine ſuperẽt. His plures rote mechanica arte ſubduntur quarũ lapſu volubili magnitudo tã alta moueatur. Piñs ãt periculũ ciuitatis ẽ ſi ad murũ fuerit turris admota. Plures enĩ accipit ſcalas ⁊ diuerſo gñe conat irrũpere. Nã in ĩferiorib⁹ h; arietẽ cuius ĩpetu deſtruit muros. Circa mediã võ accipit pontẽ fcm̃ de duabus trabibus ſeptũq; de vimine quẽ ſubito ꝓlatũ inter turrem murũq; cõſtituunt ⁊ ꝑ eũ egrediẽtes de machina bellatores in ciuitatem tranſeunt ⁊ occupant muros. In ſuperioribus autẽ turris illius partibus contati ⁊ ſagitarij collocantur qui defenſores vrbis ex alto contis ſaxis miſſilibuſq; proſternant.

Turritus a.um. altus ⁊ excelſus vt domus turrita.i. alta ⁊ ſublimis ⁊ ad turris ſimilitudinem facta. aliqñ Turritus dicitur turribus plenus. Uñ ⁊ turrite vrbes. Et mater deũ cognominat turrita: q: terra eſt q̃ vrbes ſuſtinet. Uirg. Qualis berecynthia mater leta deum partu phrygias turrita per vrbes.

Turriger gerens turres. Ply. Sed turrigeros elephantorum miramur humeros.

Turricl̃a diminutiuũ ꝑua turris. Eſt ⁊ vaſcl̃i genus a turris ſilĩtudine quo iactari tali ludẽdo ſolẽt. Eadẽ pyrgus ⁊ orca d̃r.

Turarius. vicus rome. Aſco. Signum vertũni in vltimo vico turario eſt ſub baſilica ſe flectentibus.

Turma ordo militaris ⁊ equitum eſt dicta quaſi terdena q̃ terdeni equites ex tribus tribubus tacienſium rhamnenſium ⁊ lucerum fie-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Incerum fiebant. Cõſtabat enim ex trigintaduob⁹ equitibus
ꝛ q̃ illi p̃erat decurio dicebaꝶ vt Uar. ꝛ Uege. tradiderunt.
Uel dꝛ q̃ſi terma. e. in. u. mutata. Uel ꝑ onomatopeiã a ſtre-
pitu vngulaꝝ equinaꝝ terrã pulſantiũ: vel a terenda terra.
Turmales dicti q̃ in turma ſunt. Turmati aduerbiũ ꝑ turmas.
Turnus nomen viri proprium apud Uirg. Eſt ꝛ nomen piſcis
paluſtris ꝛ nomen fluuij.
Turtur. ꝓ aue gñis tam maſ. q̃ꝫ fe. Plau. Obuſtos turtures ti-
bi. Uirg. Nec gemere aeria ceſſabit turtur ab vlmo. Pro pi
ſce eſt gñis maſ. q̃ alio noĩe paſtinaca ꝛ Trygon a grecis dꝛ.
In huius cauda ſtat tardius preſentiſſimi veneni. Auſo. Le
taliſq̃ꝫ trygon ꝛ bina trygoria corui.
Turunda: liniamẽtũ ꝛ tẽta: alioq̃n ſigt id qd̃ grece ψωμιον ap
pellant: q̃ſi buccea ſiue bolus dicaꝶ quẽ nutrices ĩgerũt ĩfan-
tib⁹. turũda hodie vocaꝶ accolis padi ẽt nũ placẽta focacea.
Turpis deformis. ẽ eñi ꝯ̃riũ pulchro. Trãſferꝶ ẽt ad aĩu ꝫ vt tur-
pe ẽ doctori cũ culpa redarguit ipꝫ. Interdũ poniꝶ ꝓ magno
Uirg. Forma bouis cui turpe caput cui pl̃ima ceruix. Et tur
pes paſcit ſub gurgite phocas. Itẽ ꝓ crudeli: vt ſꝑ apud Sal.
Tus incenſuꝫ olibanũ quo deũ veneramur: a tũdẽdis glebis: qꝛ
glebe tũdunꝶ cũ q̃bus fluens ex arborib⁹ coaleſcit: auctorib⁹
Priſciano ꝛ Uarrone ꝛ Seruio ſup. i. ge. Alij cum. h. ſcribũt
απο τοῦ θυω deriuãtes qd̃ ẽ ſacrifico. Naſciꝶ ĩ felici ara-
bia ꝛ duplici vindemia colligiꝶ quarum prior eſt circa canis
ortũ. Scd̃a eſt verno tp̃e. Incidiꝶ eñi cortex arboris turifere
q̃ maxime videꝶ eſſe p̃gnans ꝛ vbi tenuiſſimus tenditur cor
tex. Laxaꝶ hinc plaga: inde ꝓſilit ſpuma pinguis que concre
ta denſaꝶ. Probaꝶ tus candore: amplitudine: fragilitate car-
bone: vt ſtatim ardeat ꝛ frietur potiuſq̃ꝫ dentẽ recipiat. Qui
dam tus nabatheum vocant ꝙ nabathea regio eſt ab Ara-
bia incipiens. Huius arbor Libanotus dicitur.
Tureus. a. um. Col. lib. iiij. Iam tuream plantã mature amplia
tam florentiſq̃ꝫ hortos myrra ꝛ croco.
Turribulum vas quo tus adoletur.
Turifico. as. ture ſuffio.
Tuſculũ. dimi. a tus. Plau. in aul. Hoc tuſculum emi ꝛ haſce co
ronas floreas. Et tuſculũ oppidũ latij ſic appellatũ: ꝙ adituꝫ
difficilẽ hẽat: q̃ſi τοσκῦλον. Hoc eſt fatigans vexãs q̃m in
prelato atq̃ꝫ arduo monte erat ſitum. Hinc Tuſculani hoies:
ꝛ tuſculanus ager. Hec ciuitas a Telegono Ulyſſis ꝛ Circes
filio fundata eſt qui per ignorantiam partem occidit. Ex tu-
ſculo Cato Cenſorinus ortum habuit.
Tuſcia. italie regio celebris a ſacrificijs vt quidã arbitranꝶ di-
cta greci eñi θυειꝰ ꝓ ſacrificare dicũt: vel a ture quo maxĩe in
ſacrificijs vtimur. vl̃ a Tuſculo Herculis filio quod veteres
grãmatici ꝓbant. Uñ ꝛ ſine. h. ab eis ſcribiꝶ. Hec Tyrrhenia
dicta fuit a Tyrrheno Athyis filio: qui e Menia diſcedens
in italiã venit: ꝛ eam partem occupauit que ad mare inferuꝫ
ſita eſt qd̃ ꝛ tyrrhenũ dꝛ. Hec a liguribus romaniſq̃ꝫ finibus
contingitur iugis in acceſſis ꝛ difficilibus referta. Eius fines
macra ꝛ Tyberis amnes centũ ꝛ ſeptuaginta q̃ttuor. M. in-
ter ſe diſtantes. In ea ſcientia faciendorum ſacroꝝ ita floruit
vt romani qui nõ ſeruande tm̃: ſꝫ ẽt amplificande religiõis
cupiditate incendebanꝶ: decem principũ filios ſenatuſcõſul
to ſingulis tuſcie ppl̃is percipiende ſacrorũ diſcipline gratia
traderent. Longior eſt ea prouincia q̃ꝫ lata. Ab orientali pla-
ga in occidentalem porrigitur. Nam ſi ab aquilonari in hau
ſtralem perambulemus arctis finibus contenta eſt. Ab occi
dente qua ligurie proxima eſt habet Piſas Senas Lucam:
ꝛ Florentiam inclytas ciuitates. Ad ſeptentrionẽ hꝫ vrbẽ ve
terem. In meridionali v̓o littore penſaurum. Aretium ꝛ Aſi
ſium. Et tyber romanus inde labitur ex apennino effluens.
Septentrionalis regio cum flaminia iungitur.
Tuſcus nomẽ poſſeſſiuũ a tuſcia. Uñ tuſci q̃ tuſciã habitant.
Tuſcus vicus rome in quo habitarunt tuſci a Porſena ex obſi
dione relicta de quo Hora. in ſer. At tuſci turba impia vici.
Tuſcania. oppidũ tuſcie ꝓpe tarquinios a quo tuſcanenſes.
Tuſſis que gigniꝶ vel ex frigore vel ex pituita in pulmonẽ de-
ſcẽdẽte. Que ſi ꝯtinue vexet a Sene, pertuſſis nuncupatur.

Tuſſio. is. iui. itũ. Plau. ĩ aſi. Forte ſi tuſſire occeperit ſic tuſſiat
vt cuiq̃ꝫ linguã in tuſſiẽdo nõ ꝓferat. Ply. lib. xx. Semẽ eorũ
cũ cumino tritũ potumq̃ꝫ in vino tuſſientibus auxiliatur.
Tuſſilago. herba que tuſſim ſedat.
Tute. tu ipſe. a tu formatur per epentheſim: te correpta. Nam te
magis additio eſt q̃ꝫ cõpoſitio additurq̃ꝫ dumtaxat nomina
tiuo: non etiam alijs caſibus. Et hoc fit cum pronomen ad eã
reuocatur perſonam a qua ſumitur: vt cum dico. Tu lege.
Ille reſpondeat. Cur tute non legis?
Tutus. a. um. ꝛ actiuam ꝛ paſſiuam ſignificationem hꝫ: vt Tuta
vrbs que nos defendit. Tutus ſum ab hoſtibus. i. munitus
ꝛ ſine periculo ſum. De hoc vide in dictione Securus. Hui⁹
compoſitum eſt Intutus de quo alibi.
Tuto aduerbium ſignificat ſine periculo.
Tuto. as. ꝓtego defendo. Plau. ĩ merca. Inuoco vos lares dia
les vt me tutetis. Hiero. in lib. Sap̃. Et a ſeductoribus tuta-
uit illũ. Tutor. aris. depo. qd̃ Priſcia. docet eſſe cõe. Hora. in
epiſtolis. Res italas armis tuteris moribus ornes.
Tutor nomẽ verbale quo is ſignificatur qui vim ac ptãtẽ hꝫ in
capite libero ad tutandum eum qui per etatem nondum tue
ri põt. Hec autem etas ſm̃ iuriſconſultos eſt vſq̃ꝫ ad puber
tatem. i. ad. xiiij. annum. Nam inde vſq̃ꝫ ad. xxv. dantur cura
tores qui etiam furioſis ꝛ mente capitis dari ſolent.
Tutela ipſa poteſtas iure ciuili data ac permiſſa ex qua ipſi tuto
res nomen acceperũt quaſi tuitores atq̃ꝫ defenſores ſicut edi
tui qui edes tuentur.
Tutelaris diuus: quem aduocatum dicimus.
Tutorius. a. um. quod ad tutorem pertinet.
Tutanus. pe. pro. deus qui homines tueri putabaꝶ. Uarro. Tu
tanum deum rome oẽs qui laborant inuocant.
Tutilina dea. Idẽ. Tuam fidem tutilina ĩuoco que adeſſe mor-
talibus ſoles. Hanc Aug. lib. iiij. ci. dei. preeſſe frumentis col
lectis atq̃ꝫ reconditis ſcribit vt tuto ſeruarentur.
Tutulus ornamentum capitis flaminearum et vitta purpurea
innexa crinibus ꝛ in altitudinem erecta: ꝙ per eam flamini-
ca a ceteris mulieribus diſcernebatur.

T ante y

Tyana: greca ciuitas. a qua Tyaneus dict⁹ ẽ Apolloni⁹ phs.
Tyber tyberis: ꝛ Tybris. is fluuius Italie: e media fere longitu
dine apẽnini Aretinoꝝ finib⁹ defluẽs duob⁹ ꝛ q̃draginta flu
uijs augeꝶ. Primo ab aquarũ colore. Albula dictus. Deinde
Tybris appellatus vel a rege tuſcoꝝ huius nois qui piraticã
exercens iuxta eum in bello perijt. Qd̃ etiaꝫ ſenſiſſe videtur.
Uirg. Cum inquit. Aſperq̃ꝫ ĩmani corpore tybris a quo poſt
itali fluuiũ cognomine tybrim diximus amiſit verũ vetus al
bula nomẽ. Ouid. lib. ij. faſt. Albula quẽ tyberim merſus ty-
berinus in vndis reddidit hybernis forte tumebat aq̃s. Sũt
qui hoc nomen trahant a greco ὕβρις que eſt iniuria. Aiũt
eñi hunc eũdẽ tuſcoꝝ regẽ circa huius fluuij ripas latrocina
ri cõſueuiſſe qui tranſeuntes crebris afficiebant iniurijs: ex
quo tybriꝫ cognominatũ fuiſſe aſſerũt: q̃ſi eẽt fluui⁹ ὕβριος
i. iniurie. Ex qua rõne cũ ὕβρις aſpireꝶ tybrim quoq̃ꝫ cum
aſpiratione annotari volunt. Alij volunt eos q̃ de Sicilia ve
nerunt tybrim dixiſſe ad ſilitudinem foſſe ſyracuſane quã fe
cerunt afri ꝛ athenienſes iuxta ciuitatis muꝝ. Nã qd̃ Li. Di-
cit albano rege tyberim dictũ nõ ꝓcedit: qꝛ ẽt añ albã tybris
dictus ĩueniꝶ. Sciendũ eſt ſꝫ Ser. ꝙ hic fluuius in ſacris ty-
berinus dꝛ. In cenolexia. i. in cõi ſermone. Tyberis ꝛ in poe-
mate Tybris. A tyberis fit Tyberinus. a. um. vt piſcis tybe-
rinus ꝛ tyberina hoſtia. Trãſtyberim trãſtyberinus.
Tybur. ſiue tyburtũ: vrbs ad ſextũdecimũ lapidẽ diſtãs ab vr-
be Roma. Hãc Cato Solinus ꝛ alij quidã a Catyllo arcade
claſſis euãdri p̃fecto cõditã ſcribũt Ply. v̓o Tyburis originẽ
ipſius antiquiorẽ eẽ docet q̃ꝫ vrbis rome: ꝛ extare adhuc tp̃e
ſuo memoriã ſilices tres ẽt Tyburto ei⁹ vrbis cõditore vetu-
ſtiores apud quas ĩauguratus tradiꝶ: fuiſſe Tyburtus dũ vr
bẽ eſſet ꝯditurus. Sextius grecus hiſtoricus ſic hꝫ. Catyllus
Amphiarai filius fuit. Hic poſt ꝓdigialẽ p̃ris apd̃ thebas añ